

MÂRZA, SAMOILĂ. *Albumul Marii Uniri: 1918 = The Album of the Great Union* / text introductiv: Radu Mârza; traducere: Oana Răican. Ed. bilingvă. București: Monitorul Oficial R.A., 2018. 41, [31] p.: foto. în parte color.

Puțini știu cine este Samoilă Mârza, dar toată lumea cunoaște fotografiile sale aflate în legătură directă cu Adunarea Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918; este cel care a rămas cunoscut drept fotograf al Marii Uniri. Imaginea reprezentând grupul de țărani din satul Galtiu, satul natal al fotografului, având deasupra o pancartă pe care se pot citi cuvintele: „*Galtiu. Trăiască unirea și România Mare*”, a fost și este prezentă în numeroase manuale de istorie și nu numai.

Albumul, realizat de Editura Monitorului Oficial și Arhivele Naționale ale României, cu un text introductiv semnat de istoricul Radu Mârza, din familia lui Samoilă Mârza, reproduce fotografiile unui alt album, apărut acum aproape 100 de ani, dăruit de către fotograf al însuși marelui om politic Iuliu Maniu. Realizat îngrijit, cu gust, albumul conținea 31 de fotografii încadrate cu o bentiță tricoloră, pe coperta I a acestuia fiind imprimată o dedicație: „*D-lui Dr. Iuliu Maniu / Sf. C. Dg. Român / ofer acest album / bărbatului cu caracter/ de aur al neamului / românesc/ Emanuil S. Mîrza*”. Samoilă Mârza, neavând o poziție oficială la Adunarea Națională de la Alba Iulia, a făcut aceste fotografii în locuri și momente care i s-au părut reprezentative, ținând seama de mulțimea de oameni prezenți acolo, precum și de dificultățile de deplasare a aparatului foto. Albumul a fost inclus de către delegația românească, care s-a deplasat la Congresul de Pace de la Paris (1919), printre materialele documentare prezentate la negocieri, alături de lucrări istorice, geografice, demografice, hărți și material fotografic, pentru a demonstra faptul că unirea Transilvania cu România a exprimat voința populară a românilor.

Albumul de față conține 32 de fotografii, dintre care cinci înfățișează momentul propriu-zis al Adunării Naționale de la Alba Iulia, iar restul, alte evenimente ori aspecte importante de la sfârșitul anului 1918 și începutul celui următor: ceremonia de depunere a jurământului și de sfințire a steagului tricolor al unităților militare românești din Viena, momentul plecării spre Alba Iulia a unui grup de țărani din satul Galtiu, îmbrăcați în haine de sărbătoare, sosirea la Alba Iulia a generalului francez Henri Berthelot, un grup de ofițeri ai Regimentului 5 de Vânători de Munte, alături de intelectuali, notabilități din oraș, țărani, porțile I și a III-a ale cetății din Alba Iulia, respectiv monumentul eroilor de la Custozza, aflat în piața centrală a cetății. Aceștia li se adaugă o fotografie de grup ce-i reprezintă pe membrii Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Banatului și părților românești din Ungaria și o fotografie de tinerețe a fotografului.